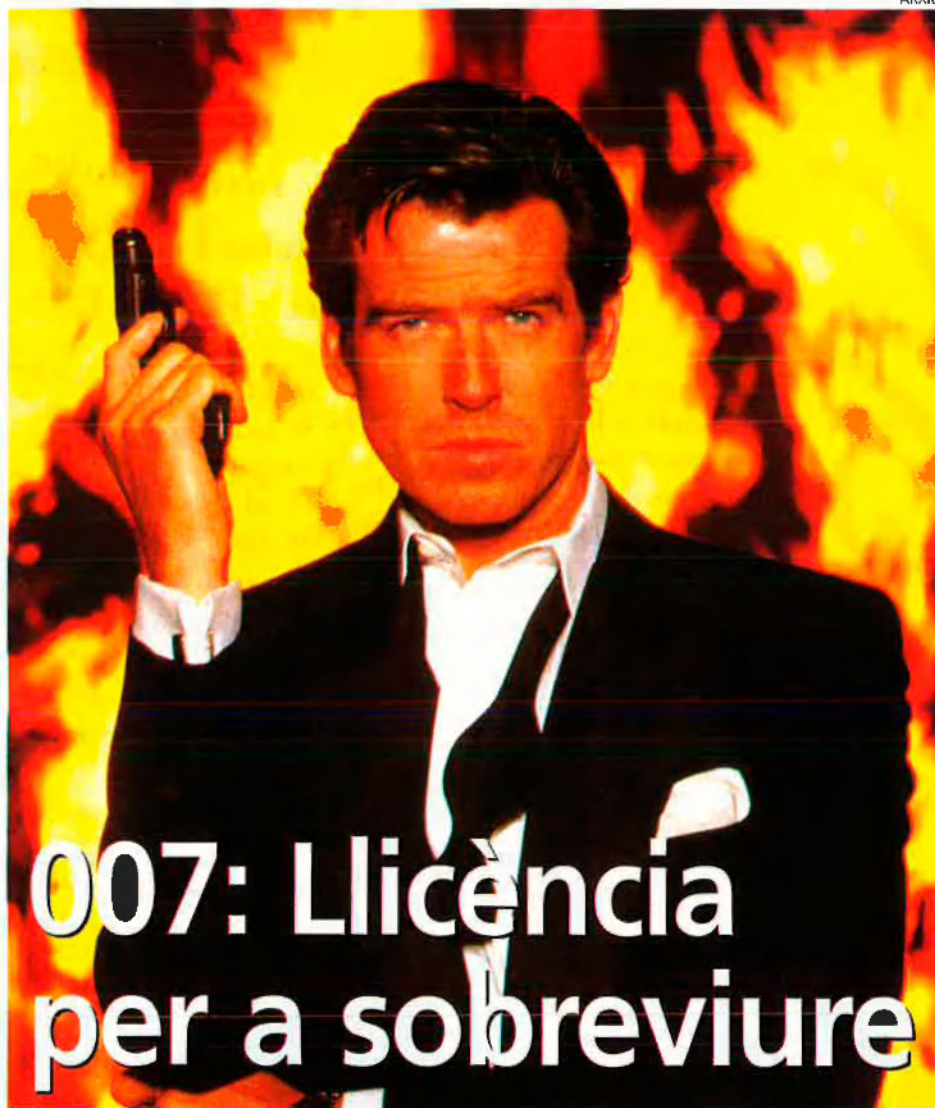

ARXIU

Creuen les noves generacions que encara resulta anacrònic de dir-se Bond, James Bond, lluitar per la pau mundial entre els blocs, conèixer i abandonar dones de qualsevol nacionalitat i color o cercar dolents entre decorats exòtics amb l'esmòquing sempre a punt? Que ho demanin als productors de la reeixida saga del més popular agent secret al servei de Sa Graciosa Majestat que, ara amb la fesomia de Pierce Brosnan, torna a l'aventura amb el profètic títol 'Tomorrow Never Dies'.

I pensar que tota aquesta pandèlia va sorgir de la ment sofisticada, elegant i un pèl onanista de l'escriptor Ian Fleming: un addicte a les dones boniques, als automòbils de luxe, a l'alcohol i a les històries amb sobredosis d'imaginació. Nascut el 28 de maig de 1908 a Mayfair (Londres), Ian Lancaster Fleming pertanyia a una família força distingida. Això, entre més coses, va determinar la seva formació posterior: estudiant del prestigiós Eaton College, servei militar a Sandhurst, primeres feines de corresponsal per a l'agència Reuter i, fins i tot, espia durant la Segona Guerra Mundial al servei secret de l'armada, on va ser ajudant personal de l'almirall J. H. Godfrey. El 1945 s'incorpora com

a editor al *Kensley Newspaper* i amb els diners que guanya es construeix una casa a Jamaica (anomenada Goldeneye en homenatge a la novel·la de Carson McCullers, *Reflexos en un ull daurat*, portada més tard al cinema per John Huston). Des d'aquest recer no gens forçat l'escriptor ideà una sèrie de catorze novel·les i dues recopilacions de contes curts sobre un espia patriòtic, dur i sibarita: una sublimació d'ell mateix, disposat a passar per tots els excessos físics i sexuals sense maldecaps de cap mena. La primera de les novel·les, *Casino Royale* (1953), va sortir al mercat amb una tirada de 4.750 exemplars i va passar pràcticament desapercebuda, malgrat les crítiques positives. El relat era far-

cit de violència i s'emmarcava en una atmosfera massa dura i opressiva per a l'època, però deixava entreveure moltes de les constants que després s'havien de repetir fins a la sacietat en la resta de narracions. Així naixia per a la literatura contemporània *James Bond, agent 007 amb llicència per a matar*. El nom d'aquest curiós agent secret era inspirat en el d'un famós ornitòleg nord-americà, autor del llibre *Ocells de les Índies Occidentals*. Fleming li escrigué dient-li: "En canvi d'usar el vostre nom, podeu posar el meu a l'ocell més horrible que vegeu". L'afegit en clau, 007, provenia d'una història de Rudyard Kipling i de l'espia favorit de la reina Isabel, amb qui havia treballat personalment.

L'èxit no va trigar a arribar, i la segona novel·la, *Viu i deixa morir* (1954), rebia una excel·lent acollida a la Gran Bretanya on fins i tot el productor Alexander Korda es va interessar per fer-ne una pel·lícula. Però és la cadena televisiva CBS qui decideix, en canvi de mil dòlars, de dur a la pantalla *Casino Royale*. El debut de James Bond a la TV fou el 21 d'octubre de 1954 en el programa *Climax Mystery Theater*, amb les fesomies de Barry Nelson fent de Bond, Peter Lorre de dolent i Linda Christian de noia a rescatar. Aquest va ser un episodi sense continuïtat, encara que el 1958 hi ha un segon intent de portar-la a la pantalla com una sèrie, però el projecte va quedar en un seguit de guions mig esbossats per Fleming i poca cosa més.

Massa rostres per a un sol personatge. L'any 1961, mentre Fleming es recupera del primer atac de cor, el productor canadenc Harry Saltzman adquireix, per cinquanta mil dòlars, els drets cinematogràfics de vuit de les novel·les de l'agent 007, amb l'excepció de *Casino Royale*, i s'afanya a tenir enllestit un esbós de guió, perquè només disposava de sis mesos per iniciar un pla de producció, si no, en perdia els drets. Finalment, amb l'ajuda del productor Albert R. Broccoli aconsegueix que la Columbia s'hi interessi i que el projecte es porti a terme. La realitat és que cap estudi no volia produir aquesta mena de film, si no era amb un actor reconegut, però cap estrella no es volia comprometre a interpretar més de dues vegades un mateix personatge, per por de cremar la seva imatge. Així, mentre Fleming veia el seu personatge amb els trets de David Niven, els productors preferien algú com Patrick McGeehan, Roger Moore o Cary Grant. L'escollit va ser, finalment, Sean Connery, que aconseguia d'equilibrar el seu aspecte fortament sexual amb un cert grau d'ironia, que li permetia, per sort, de no prendre's gaire seriosament les seves aventures. *Agent 007 contra el doctor No* (*Dr. No*, 1962) ja presentava les constants que després s'havien d'anar repe-

ARXIU

L'actual Bond, Pierce Brosnan, té l'atractiu de Connery i l'elegància de Moore, però ni fuma ni és tan promiscu.

ARXIU

tint incansablement, des del *teaser* inicial (primera seqüència plena d'acció i normalment al marge de tot el film); el famós *gun-barrel symbol* en què, a través del canó d'una Smith & Wesson del 38, es veu una figura caminant que de sobte es gira i dispara a la càmera i acaba tenyint la pantalla de sang; o el tema principal que acompanya tota la sèrie, titulat "Bea's Knees" i que formava part del repertori de la banda de jazz de John Barry. També havien de ser comuns a la majoria de films els personatges secundaris, des de "M", el sever cap del servei secret (interpretat per Bernard Lee fins que els anys 90 van decidir de canviar-li el sexe), la incombustible secretària Monny Penny (intepretada fins a extrems de patètica gerontofília per Lois Maxwell), l'inefable "Q" i els seus *gadgets*, a càrrec de Desmond Llewelyn, i ocasionalment hi apareixia Felix Leiter, agent aliat de la CIA, de rostre totalment intercanviable segons el film i únic amic reconegut de James Bond.

Menció al marge mereix la rauda Úrsula Andress sorgint del mar com una Venus de Botticelli, autèntica primera noia Bond que instaurà una sèrie que ha arribat fins al darrer episodi de la saga, d'una banda amb la presència de la superestrella asiàtica Michelle Yeoh i, d'una altra, amb els encants de la malvada Teri Hatcher, més coneguda fins ara com a xicoteta del televisiu Superman i perquè la seva *web* és una de les més visitades pels internautes de tot el món.

El gran èxit del primer film animà els productors a enllestir en un temps rècord el segon episodi: *Des de Rússia amb amor* (*From Russia with Love*, 1963), en què l'acció es trasllada a escenaris tan exòtics com Venècia i Istanbul i en què la inclusió de dolents a les ordres de la totpoderosa organització SPECTRE (Special Executing for Counter-terrorism, Revenge and Extortion) i les moltes *noies Bond* hi són cada vegada més evidents i substancials: Daniella Bianchi, finalista de Miss Univers el 1960 o Aliza Gur i Martine Beswick, dues gitanes protagonistes d'una memorable i eròtica lluita. Connery

Dalt, Sean Connery, el 007 per excel·lència. Baix, Roger Moore, que va crear una versió molt més 'light' del mite, més anglosaxó, pulcre i refinat.

Timothy Dalton va interpretar **James Bond** en dues ocasions, entre 1987 i 1989. Aquest actor resultava massa transcendental per a representar el promiscu i dur agent del servei secret anglès.

encara repetí el personatge a *Goldfinger* (1964), en què Auric Goldfinger volia apoderar-se de les reserves mundials d'or; *Operació Tro* (*Thunderball*, 1965), en què SPECTRE aconsegueix de segrestar un avió de l'OTAN ple de bombes nuclears i, de passada, fer xantatge a les potències occidentals, i *Només es viu dues vegades* (*You Only Live Twice*, 1967), de nou la incansable SPECTRE segresta un coet espacial amb el propòsit de crear mala maror entre soviètics i americans. Després d'això l'actor decideix d'abandonar la sèrie, tip dels arguments que cada volta es repetien més sovint i d'un personatge lineal que no li aportava cap emoció com a actor.

A la cerca de protagonista. Els productors, alarmats i no disposats a deixar morir la gallina dels ous d'or, van remoure cel i terra per aconseguir un nou actor que pogués prestar el rostre i una bona planta al personatge, i el van trobar en el model australià George Lazenby. El projecte es va titular *007 al servei secret de Sa Majestat* (*On Her Majesty's Secret Service*, 1969) i, malgrat que disposà d'un gran desplegament de mitjans, d'un dolent fora de sèrie com Telly Savalas i d'un grapat d'idees noves de trinca, com el primer i únic casori de l'agent secret, el film va fracassar estrepitosament. El públic associava massa 007 amb Connery i tota altra imitació els semblava barata. Volien l'actor original, les seves maneres una mica barroeres i el seu postús capil·lar, i qualsevol altre en lloc seu era impensable. Finalment, Connery s'avé a tornar-hi en canvi d'un xec substancial i reprèn el personatge a *Diamants per a l'eternitat* (*Diamonds Are Forever*, 1971), un producte molt més acostat al còmic. Aquest cop l'actor escocès sí que en va tenir prou i va traspasar el paper a Roger Moore, un actor que al principi havia quedat descartat per causa del seu aspecte massa juvenil.

Com que, a Moore, li hauria resultat massa difícil d'imitar el seu antecessor, va preferir de crear una versió molt més *light* del mi-

te, més anglo-saxó, pulcre i refinat (Bond per primer cop porta guants i barret fort!). En contraposició, també era molt menys eficaç i cínic, i no tan donat a ser l'amant incansable que sempre havíem vist. L'època Moore prometia grans emocions i força novetats al ritme dels 70: a *Viu i deixa morir* (*Live and Let Die*, 1973) desmantellava una xarxa mundial de tràfic de droga, sobre un rerefons de vodú i de màgia negra i enmig d'escenaris tan suggerents com Nova York, Nova Orleans o la Martinica. En *L'home de la pistola d'or* (*The Man with the Golden Gun*,

1975) l'acció passa a l'Orient, aprofitant la febre pel cinema de les arts marcial i incloent-hi un dolent tan carismàtic com Christopher Lee. *L'espia que em va estimar* (*The Spy Who Loved Me*, 1977) encara insistia en la lluita entre blocs, i *Moonraker* (1979) era un mer còmic espacial que aprofitava l'èxit de films com *La guerra de les Galàxies*. De *Només per als teus ulls* (*For Your Eyes Only*, 1981), se'n recorda més el tema principal de la banda sonora, interpretat per Sheena Easton, que no pas l'argument. A cada nova aventura que passava, Moore es veia més encartonat, per molt que el fiquessin al llit amb les dones més suggerents del planeta (des de Barbara Bach fins a Jane Sey-

mour). Així arribà un moment en què l'actor ja no era creïble, immers en una acció plena d'emocions i de dinamisme.

El súmmum va arribar quan coincidiren a la pantalla un producte Moore, *Octopussy* (1983), que semblava més aviat un catàleg exòtic promogut per Indian Airways, amb un retorn inesperat de Connery quasi a la tercera edat a *Mai no diguis mai més* (*Never Say Never Again*, 1983). Malgrat la substitució dels directors Guy Hamilton i Lewis Gilbert per un dinàmic John Glenn, es veia que el cansament no solament afectava Bond, sinó també els guionistes i tot l'equip de sempre. Un últim intent amb Moore, *Panorama per a matar* (*A View to a Kill*, 1985), va fer més evident que la sèrie necessitava un canvi urgent total, una remodelació de dalt a baix, si volia continuar interessant les noves generacions. El rejuenit personatge de la nova producció *Alta tensió* (*The Living Daylights*, 1987) va tenir el rostre del britànic Timothy Dalton, un intèrpret ocasional de Shakespeare massa transcendental per a un personatge que estava ja a l'alçada de Superman o de l'Inspector Gadget, segons com es miri.

Dalton encara repetí a *Llicència per a matar* (*Licence to Kill*, 1989) abans de passar el ceptre a Pierce Brosnan, el James Bond dels 90. Brosnan ja havia intentat, el 1987, d'aconseguir el paper de Bond, però els compromisos adquirits amb la sèrie de TV *Remington Steele* no li'n van donar ocasió. Ara els temps havien canviat i el seu rostre ja no era tan desconegut en el món del cinema. La prova de foc va ser *Goldeneye* (1995), amb una doble ració de la mateixa cosa de sempre, però el públic, potser amb poca memòria, va omplir les taquilles.

L'era Brosnan és la d'un espia que té el *sex-appeal* de Connery, l'elegància de Moore, però que, sorprendentment, ni fuma ni és tan promiscu. Probablement l'agent que es mereixien aquests temps que corren.

Guillem Medina